

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет суспільно-гуманітарних наук
Кафедра всесвітньої історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

«_____» 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Науково-дослідний семінар

для студентів

спеціальності: 032 Історія та археологія
рівня вищої освіти: другого (магістерського)
освітньої програми: 032.00.01 Історія

Київ-2024

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307925
Програма № 3248/24
Начальник відділу моніторингу якості освіти
Григорук
(підпис) (прізвище, ініціали)
«_____» 20 24 р.

Розробник: Горпинченко Інна Володимирівна, кандидат історичних наук,
доцент кафедри всесвітньої історії.

Викладач: Горпинченко Інна Володимирівна, кандидат історичних наук,
доцент кафедри всесвітньої історії.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри всесвітньої історії.

Протокол № 7 від 16 січня 2024 р.

Завідувач кафедри

Ігор СРІБНЯК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 032.00.01 Історія
16.01.2024 р.

Гарант освітньої програми

Анна ГЕДЬО

Робочу програму перевірено
16.01.2024 р.

Заступник декана

Віталій ЗАВАДСЬКИЙ

Пролонговано:

на 20_/20_н. р.____(____), «__»__20_р., протокол №_.

на 20_/20_н. р.____(____), «__»__20_р., протокол №_.

на 20_/20_н. р.____(____), «__»__20_р., протокол №_.

на 20_/20_н. р.____(____), «__»__20_р., протокол №_.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	8/240	
Курс	1, 2	
Семестр	2, 3	
Кількість змістових модулів з розподілом:	8	
Обсяг кредитів	8	
Обсяг годин, в тому числі:	240	
Аудиторні	64	
Модульний контроль	16	
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	160	
Форма семестрового контролю	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Науково-дослідний семінар в межах освітньо-наукової програми «Історія» другого (магістерського) рівня вищої освіти є компонентом підготовки здобувачів до наукових пошуків, оформлення результатів власного дослідження в магістерську роботу. Під час проведення семінарських занять у формі діалогічності, науковий керівник виступає в ролі ментора та передає власний досвід наукової роботи з обраної проблематики.

Метою є ознайомлення студентів: з методикою та ключовими компонентами самостійного наукового дослідження з обраної теми кваліфікаційної роботи магістра.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- розширення фахових знань щодо можливостей використання історичних досліджень для поглибленого розуміння історичного процесу, подій та явищ;
- оволодіння технологією проведення наукових досліджень, основними методами та прийомами аналізу й оцінки проблем історичної науки;
- набуття навичок самостійної творчої роботи та здатностей працювати в проектній команді, вирішуючи окремі частини загальних завдань;

Дисципліна спрямована на формування таких компетентностей

Загальні компетентності	
ІК	Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері історії та археології.
ЗК-01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК-02	Здатність працювати автономно.
ЗКу-10	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗКу-11	Здатність працювати самостійно та в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	
СК-01	Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію.
СК-02	Здатність здійснювати історичні й археологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.
СК-03	Здатність презентувати й обговорювати результати досліджень і професійної діяльності у сфері історії та археології.
СК-04	Здатність виявляти специфіку у підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.
СК-05	Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері історії, археології та/або дотичні до них міждисциплінарні проекти.
СК-10	Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики.

3. Результати навчання за дисципліною.

Результати навчання	
ПР-01	Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень.
ПР-02	Здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, науково-популярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань історії та археології.
ПР-03	Розробляти й реалізовувати історичні та міждисциплінарні проекти з урахуванням сучасних методологічних підходів.
ПР-04	Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії та археології сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження й оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проектів.
ПР-05	Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері історії та археології, висувати та перевіряти гіпотези, обирати методи дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.
ПР-08	Розширювати актуалізовану джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових й археологічних експедиціях тощо.
ПР-10	Узагальнювати результати власних наукових досліджень і презентувати їх у доповідях, публікаціях державною та іноземною мовами із дотриманням принципів академічної доброчесності та професійної етики.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Вступ. Історіографія церкви як галузь історичної науки.	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 2.							
Тема 2. Наукові школи вітчизняної історії церкви.	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 3.							
Тема 3. Церковна історія та історія церкви.	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 4.							
Тема 4. Історіографія конфесійного розвитку православної церкви в Україні другої половини XIX ст.	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 5.							
Тема 5. Історіографічний вимір участі православної церкви в суспільно-політичних та національних процесах.	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 6.							
Тема 6. Історіографія Української автокефальної церкви 1920-х рр.	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 7.							
Тема 7. Православна церква в Україні під контролем радянського державного апарату 1950-1980-ті рр.	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						

Разом за змістовий модуль	30		8				20
Змістовий модуль 8.							
Тема 8. Православна церква в Україні в умовах «перебудови» (1985-1991).	28	-	8	-	-	-	20
Модульний контроль	2						
Разом за змістовий модуль	30		8				20
Усього за курс	240		64				160

5. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1. Вступ. Історіографія церкви як галузь історичної науки.

Обґрунтувати висновок про те, що історіографія церкви є галуззю історичної науки. Специфіка церковної історії та історіографії. Концептуальні підходи до дослідження історії православної церкви.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 2. Наукові школи вітчизняної історії церкви

Визначення і характеристика наукових шкіл вітчизняної історії церкви. Дорадянська наукова школа. Радянська наукова школа. Школа української діаспори. Сучасні вітчизняні школи (київська, полтавська, донецька, волинська та ін.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Тема 3. Церковна історія та історія церкви.

Основні джерела для вивчення історії церкви. Методики вивчення джерел. Ключові центри дослідження історії церкви. Українська школа істориків церкви.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

Тема 4. Історіографія конфесійного розвитку православної церкви в Україні другої половини XIX ст.

Територіально-адміністративна структура і системах управління православної церкви. Соціальний статус православного духовенства в Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5

Тема 5. Історіографічний вимір участі православної церкви в суспільно-політичних та національних процесах.

Православна церква в суспільно-політичних процесах. Національний аспект діяльності православної церкви в Україні. Освітня діяльність духовенства в Україні. Благодійна діяльність православної церкви.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6

Тема 6. Історіографія Української автокефальної церкви 1920-х рр.

Церква в політичних процесах. Етнонаціональний аспект діяльності церкви в Україні. Освіта та просвітництво.

Тема 7. Православна церква в Україні під контролем радянського державного апарату 1950-1980-ті рр.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8

Передумови формування нових відносин між церквою та державою. Дослідження церковних постатей минулого. Нові наукові підходи до дослідження історії церкви.

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		Змістовий модуль III		Змістовий модуль IV	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4	4	4	4	4
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	4	40	4	40	4	40	4	40
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			74		74		74		74
Максимальна кількість балів		296							
Розрахунок коефіцієнта		100:296=0,337							

Семестр 3

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Змістовий модуль V		Змістовий модуль VI		Змістовий модуль VII		Змістовий модуль VIII	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4	4	4	4	4
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	4	40	4	40	4	40	4	40
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			74		74		74		74
Максимальна кількість балів		296							
Розрахунок коефіцієнта		100:296=0,337							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота студентів спрямована на набуття ними навичок опрацювання джерел і досліджень за запропонованими темами. Формами самостійної роботи є анотування, рецензування і реферування рекомендованої фахової літератури за розділами навчального матеріалу.

Розділи	Вид контролю	Кількість балів	Кількість годин
Семестр 2			
Змістовий модуль 1			
Тема 1. Вступ. Історіографія церкви як галузь історичної науки.	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Змістовий модуль 2			
Тема 2. Наукові школи вітчизняної історії церкви.	Доповідь/ презентація	5	20

Разом за змістовий модуль		5	20
Змістовий модуль 3			
Тема 3. Церковна історія та історія церкви.	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Змістовий модуль 4.			
Тема 4. Історіографія конфесійного розвитку православної церкви в Україні другої половини XIX ст.	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Семестр 3			
Змістовий модуль 5			
Тема 5. Історіографічний вимір участі православної церкви в суспільно-політичних та національних процесах.	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Змістовий модуль 6			
Тема 6. Історіографія Української автокефальної церкви 1920-х рр.	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Змістовий модуль 7			
Тема 7. Православна церква в Україні під контролем радянського державного апарату 1950-1980-ті рр.	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Змістовий модуль 8			
Тема 8. Православна церква в Україні в умовах «перебудови» (1985-1991).	Доповідь/ презентація	5	20
Разом за змістовий модуль		5	20
Усього годин			160

Критерії оцінювання самостійної роботи		
№ з/п	Максимальна кількість балів	Опис критерію
1	5	Відмінно (високий рівень знань, умінь та навичок). Студент глибоко і міцно засвоїв матеріал, вичерпно, грамотно оформив роботу.
2	4	Добре (достатній рівень знань, умінь та навичок). Студент твердо знає матеріал, не допускає істотних неточностей під час відповіді на питання та помилок в оформленні роботи.
3	2–3	Задовільно (середній рівень знань, умінь та навичок). Студент знає тільки основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності під час відповіді на питання, наявні помилки в оформленні роботи.
4	1	Незадовільно (низький рівень знань, умінь та навичок). Студент не

		знає матеріалу, допускає істотні помилки під час відповіді на поставлені питання та не дотримується вимог оформлення роботи.
--	--	--

6.3. Форма проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і практичних занять.

Форма проведення – тестування в системі Е-навчання.

Завдання для модульної контрольної роботи та критерії їх оцінювання розробляються лектором. Він проводить і оцінює модульні контрольні роботи (тестові завдання).

Результати перевірки тестових контрольних завдань доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Студент, який не згоден з отриманою за результатами модульного контролю оцінкою, має право подати апеляцію безпосередньо після оголошення оцінки. У цьому випадку завідувач кафедри призначає апеляційну комісію, яка зобов'язана розглянути апеляцію в присутності студента.

Критерії оцінювання МКР		
№ з/п	Максимальна кількість балів	Опис критерію
1	21–25	Відмінно (високий рівень знань, умінь та навичок). Студент глибоко і міцно засвоїв матеріал. Завдання виконано самостійно, грамотно, дотримано усіх вимог. Робота має творчий характер.
2	15–20	Добре (достатній рівень знань, умінь та навичок). Студент твердо знає матеріал, не допускає істотних неточностей під час відповіді на питання та помилок в оформленні роботи.
3	10–14	Задовільно (середній рівень знань, умінь та навичок). Студент знає тільки основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності під час відповіді на питання, наявні помилки в оформленні роботи.
4	1–9	Незадовільно (низький рівень знань, умінь та навичок). Студент не знає матеріалу, допускає істотні помилки під час відповіді на поставлені питання та не дотримується вимог оформлення роботи.

6.4. Форма проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Формою семестрового контролю є залік, а тому підсумкова оцінка виставляється за результатами проміжного контролю. Результати складання семестрового заліку оцінюються за двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано») в стобальній шкалі оцінювання, та за шкалою ECTS у відповідності з кількістю набраних балів.

Оцінка «зараховано» виставляється за умови, коли студент успішно виконав усі види робіт, передбачені робочою навчальною програмою дисципліни для поточного контролю і набрав при цьому не менше 60 балів. У разі невиконання певних обов'язкових видів робіт з об'єктивних причин, студенти мають право виконати їх і прозвітувати в термін до останнього семінарського заняття. Час та порядок виконання і звітування визначає викладач.

Якщо за результатами проміжного контролю під час вивчення навчальної дисципліни студент набрав менше 35 балів, то для одержання заліку він має пройти повторний курс вивчення даної навчальної дисципліни.

6.5. Шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 240 год., із них: семінарські заняття – 64 год., модульний контроль – 16 год., самостійна робота – 160 год.

Семестр 2

Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	Змістовий модуль III	Змістовий модуль IV
Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4
Семінарські заняття (теми, бали)	С.1 (44 б.)	С.2 (44 б.)	С.3 (44 б.)	С.4 (44 б.)
СР (бали)	СР до т.1 (5 б.)	СР до т.2 (5 б.)	СР до т.3 (5 б.)	СР до т.4 (5 б.)
МК (бали)	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.
Підсумковий контроль (вид, бали)	Залік			

Семестр 3

Модулі	Змістовий модуль V	Змістовий модуль VI	Змістовий модуль VII	Змістовий модуль VIII
Теми	T.5	T.6	T.7	T.8
Семінарські заняття (теми, бали)	C.5 (44 б.)	C.6 (44 б.)	C.7 (44 б.)	C.8 (44 б.)
СР (бали)	СР до т.5 (5 б.)	СР до т.6 (5 б.)	СР до т.7 (5 б.)	СР до т.8 (5 б.)
МК (бали)	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.	Модульна контрольна робота – 25 б.
Підсумковий контроль (види, бали)	Залік			

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Агієнко О. Революція духа (з приводу реформи церкви). К., 1917.
2. Академічне релігієзнавство. Підручник. За наук. Ред. А. Колодного. К., 2000.
3. Антонович В. Лекції з джерелознавства. [Ред. М. Ковальського]. Острог; Нью-Йорк, 2003.
4. Багалій Д. І. Нариси української історіографії доби феодалізму й доби капіталістичної // Архіви України. 1993. №1-3. С. 56-59.
5. Блажейовський Д. Історія Київської церкви (861 – 1996). Львів: Каменярь, 1996.
6. Борисенко В. Й. Боротьба демократичних сил за народну освіту на Україні в 60-90-х роках ХІХ ст. К.: Наукова думка, 1980.
7. Великий А. Г. Релігія і церква – основні рушії української історії // Релігія в житті українського народу. Мюнхен-Рим-Париж, 1966. С.3-38.
8. Власовський І. Нарис історії Української Православної Церкви [Репринтне видання]. Нью Йорк, 1957. Т. III. Київ, 1998.
9. Горпинченко І. В. Джерелознавчий аспект історіографії православної церкви в Україні другої половини ХІХ століття // Часопис української історії. 2010. Вип. 17. С. 82-86.
10. Грінченко Б. Якої нам треба школи? К., 1912. 24 с.
11. Дмитрієнко М. Благодійність як атрибут громадянського суспільства: історія і сучасність // Розбудова держави. 1994. № 6. С. 37 – 44.
12. Дорошенко Д. Короткий нарис історії Християнської Церкви. Вінніпег, 1949. 102 с.
13. Драгоманів М. П. Пропащий час. Українці під Московським царством (1654-1876 рр.). Львів, 1909.
14. Жилюк С. І. Російська православна церква на Волині (1793 – 1917 рр.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: спец. 07.00.01
15. «Історія України». Київ, 1995.
16. Іларіон (Митрополит). Українська культура і наша церква: Ідеологія
17. Української Православної церкви: життєпис. Вінніпег, 1991.
18. Ісіченко І., архієпископ. Історія Христової Церкви в Україні: Курс лекцій для вищих духовних шкіл. Харків: Аката, 2003.
19. Історія релігій в Україні. У 10-ти томах. Т. 3. Православ'я в Україні/ За ред. А. Колодного. К., 1999.
20. Киркевич В. Г. Володимирський собор у Києві. К.: Техніка, 2004.
21. Ластовський В. В. Історія православної церкви в Україні наприкінці ХVІІ – у ХVІІІ-му ст.: історіографічні аспекти. Монографія. К., 2006.
22. Полонська-Василенко Н. Історія України в 2-х т. Т. 1. К., 1992.
23. Релігієзнавчий словник (відповідні терміни). К., 1996.
24. Річинський А. Проблеми української релігійної свідомості. Київ-Тернопіль, 2000.
25. Рожко В. Є. Духовні православні освітні заклади Волині Х – ХХ ст.:

28. Історико-краєзнавчий нарис. Луцьк: Медіа, 2002.
29. Саган О. Вселенське православ'я. К., 2004.
30. Стоколос Н. Н. Конфесійно-етнічні трансформації в Україні (XIX – перша половина XX ст.): Монографія. Рівне, 2003.
31. Ульяновський В. І. Історія церкви та релігійної думки в Україні. Навч. посібник. У 3-х т. Т. 1-2. К., 1994.
32. Християнські церкви і релігійні організації в Україні: довідник / Держ. комітет України у справах релігій; [ред. В. Д. Бондаренко]. Київ: VIP, 2001. 94 с.